

פרשת מִשְׁפָּטִים

זְכִי-יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִי-יִכְרֶה אִישׁ בֵּר וְלֹא יִכְסֶנוּ וְנִפְל-שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. בְּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעַלְיוֹ וְהֵמֶת יִהְיֶה-לוֹ

(שמות כא, לג- לה)

מה בפרשה? בפרשת משפטים מצווה אלוהים על משה ללמד את העם חוקים שונים. רוב הפרשה היא רשימה ארוכה של חוקים בנושאים שונים. תחילה מופיעים חוקי העבד והאמה העבריים של ספר שמות המנחים כיצד יש להתייחס לעבדים עבריים. בהמשך מופיעים חוקים לגבי מעשי אלימות שונים וכן החוק המפורסם "עֵינַי תַּחַת עֵינַי שֵׁן תַּחַת יָדְךָ תַּחַת יָד רֵגְלְךָ תַּחַת רֵגְלִי" (שמות כא פסוק כד).

עוד בפרשת משפטים חוקי השור הנוגת. בהמשך מופיעים חוקים לגבי המוסר והאחריות החברתית המצופים מבני ישראל:

למשל, לאדם יש אחריות כלפי רכושו של האחר: כאשר השור של השכן שלי נופל לבור שאני חפרתי, האחריות עלי. כאשר אש שהבערתי שורפת שדה שכן אני נושא באחריות. בנוסף, במידה ושאלתי חפץ כלשהו והוא נשבר אני אחראי לפצות את המשאיל במחיר החפץ. הפרשה מצווה עלינו "מדבר שקר תרחק" (שמות כג ו) ומעודדת אותנו להיות מוסריים בתחומים שונים.

הפרשה מדגישה במיוחד את היחס המוסרי לחלשים- העניים, הגרים ואפילו חיות המשק. כאשר אדם רואה את השור של שכנו כורע תחת עומס משאו חובה עליו, לפי פרשה זו, לעזור לשור.

הפרשה מעודדת את השופט לא להטות את משפטו של העני. השופט צריך להיות מוסרי ולא לקחת שוחד עבור פסיקותיו- לעני אין שוחד לתת ועדיין מגיע לו משפט צדק. הפרשה מדגישה שמטרתן של שנת השמיטה והשבת היא להגן על העניים, החלשים והחיות- השבת מיועדת להבטיח את מנוחת החלש בחברה ובשנת השמיטה רק לעניים ולחיות השדה זכות לאכול את תוצרת השדה. פרשת משפטים מצווה על שלושת הרגלים ומנהיגיהם: סוכות, פסח ושבועות שהם חגי העלייה לרגל. בפרשה זו נמצא את המצווה המפורסמת "לא תאכל גדי בחלב אמו" (שמות כג ט).

בנוסף, בפרשת משפטים אלוהים מספר לעם על המלאך שישלח על ידו כדי להוביל את העם. אלוהים מצווה על עם ישראל לשמוע למלאך ולכבדו.

אלוהים מספר לעם כיצד יסייע בניצחון על העמים היושבים בארץ המובטחת, למשל שליחת הצרעה לגירוש העמים הכנעני, החיווי והחיתי. אלוהים מתאר את גבולות הארץ המובטחת לעם ומזהיר אותם לבל יכרתו ברית עם יושבי הארץ.

לאחר שמשה מסיים ללמד את החוקים לעם הם עונים בקול אחד שיעשו את דברי אלוהים ולאחר מכן זובחים זבחים. משה, אהרון, נדב, אביהו ושבעים מזקני ישראל "עולים" (מושג הנתון לפרשנות יצירתית ומעניינת) ורואים את אלוהים. נכתב "ויחזו את האלוהים ויאכלו וישתו" (שמות כד יא) פסוק שיעסיק את המיסטיקנים בכל הדורות הבאים.

הצעה ליצירה זהירות בור!

לפי פרשת משפטים אנחנו אחראים על מעשינו גם ברשות הרבים. אם חפרנו בור נהיה אחראים שאיש לא ייפול לתוכו. אנו אחראים למעשים שלנו בבית ובחוץ.

- חומרים**
- פלסטלינה/ חמר/ חומר פיסול אחר
 - קרטון ביצוע
 - דף לבן
 - קיסמים
 - צבעים
 - דבק
 - מספריים

תהליך היצירה

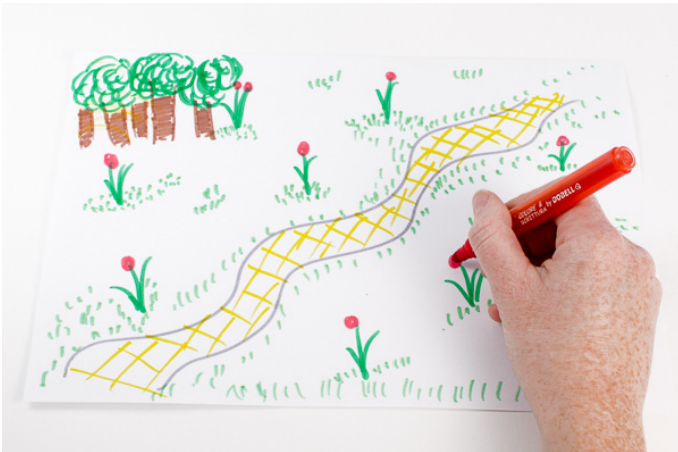
• נשטח את גוש החמר/ פלסטלינה על קרטון הביצוע בעובי של כשני סנטימטר. כעת נשתמש באצבע ונחורר מספר חורים במקומות שונים בחומר.

• נצייר ציור של שדה עם עצים, פרחים שביל וכל מה שנרצה להוסיף.

• ננניח את הציור שציירנו על שכבת החמר/ פלסטלינה שהכנו. כעת על היוצרים לגלות היכן נמצאים הבורות על ידי מעבר על ה"קרקע" בעזרת טוש או מקל עבה (רק במקום בו יש בור נוכל לחורר את הנייר).

• נכין לכל בור שלט אזהרה על ידי הדבקת מלבני דף קטנים לקיסם וציור האזהרה על הדף כך שנוצר שלט קטן

• ננעץ את שלטי האזהרה ליד הבורות.

הצעה לפעילות שיחות לשבת

אחריות היחיד ברשות הרבים:

מילים חדשות: רשות הרבים ורשות היחיד. ספרו לילדים על המילים הללו והמשמעות שלהן. אנו אחראים לסדר וניקיון בבית שלנו. אם לכלכנו או גרמנו נזק עלינו לתקן. פרשת משפטים טוענת שאנו אחראים לתוצאות מעשינו גם מחוץ לבית, למשל אם חפרנו בור עלינו לדאוג שחיות לא יפלו לתוכו. מה דעתכם?

• מדוע צריכים כל הילדים לסדר את חצר הגן? הרי בסוף אנו נכנסים פנימה ולא משחקים יותר בחצר.
• מה יקרה אם לא נסדר את החצר?

• מה יקרה אם לא נדאג לסביבה שלנו, כל אחד יהיה אחראי רק על השטח הפרטי שלו ובחוף יעשה מה שירצה? מה יקרה עם כל אחד בבית יסדר רק את החדר שלו ואף אחד לא ידאג לסלון?

• האם אני צריך לנקות ולסדר בלגאן שלא עשיתי? למה?

• האם כאשר אני רואה משהו על הרצפה שלא אני זרקתי יש לי אחריות להרים? למה?
כאשר אני מזהה סכנה ברשות הרבים, באזור ששייך לכולם, האם אני צריך להזהיר אחרים או לסלק את הסכנה? מתי כן ומתי לא?

• מדוע בני אדם צריכים לקחת אחריות גם על רשות הרבים ולא רק על רשות היחיד?

הגנה על החלש בחברה:

- האם יש ילדים בכיתה שהם חלשים יותר מאחרים? במה הם חלשים?
- האם אני עוזר לחלשים? מתי עזרתי למישהו חלש ממני?
- האם מישהו הוא רק חזק או רק חלש?
- יש משהו שאני יותר חזק או יותר חלש בו?
- האם מישהו עזר לי במשהו שאני חלש בו?
- למה אלוהים נתן לנו חוקים מיוחדים להגן דווקא על החלשים?

הבלוג של מיה נולד במטרה להמשיך את המסורת היהודית של קריאה בפרשת השבוע, אשר הופכת את התורה לחלק מחיי היום יום שלנו ואת הטקסטים היהודיים העתיקים לרלבנטיים. בבלוג של מיה תוכלו למצוא פעילויות מגוונות העוסקות בפרשות השבוע, אשר יסייעו לכם להפוך את סיפורי התורה גם לחלק מעולמם של ילדים. מיה, בעלת תואר ראשון בחינוך ובמקרא ורכזת החינוך לגיל הרך בקהילת בית דניאל בתל אביב וגם המקימה והמנהלת את זולזו, מרכז הורות ומשחיקה בבית דניאל. **צילומים: עומר גרייסמן**

לפרשות נוספות - www.reform.org.il לתגובות - info@reform.org.il